Поглед на свет оком камере

Испред објектива Чеде Филиповића, сниматеља, иначе исписника београдске телевизије, прошли су цареви, краљеви, државници, уметници, спортисти... Драгоцени аудио и видео материјал о култури Србије и света који је снимио већ је у архивима РТС-а

У архивима РТС-а налазе се силни драгоцени аудио и видео материјали о култури Србије и света, настали у протекле четири деценије, чији је аутор Чедо Филиповић, телевизијски сниматељ, први који је ставио камеру на раме и отпочео еру електронског снимања вести, кажу, први у Европи.

– Телевизија Београд је 1969. године купила преносни магнетоскоп и електронску камеру америчке фирме „Ампекс" за снимање догађаја на терену. После нас су то урадили Италијани 1972. године, а касније и Енглези, ако се не варам 1974 – каже на почетку разговора доајен телевизијске камере Чедо Филиповић.

Рођен на Илији

На снимању 1970. камером „Ампекс"

– Тај магнетоскоп је био први уређај за магнетно снимање слике и тона, и то синхроно, а до тада се радило филмском траком и тон је сниман одвојено. Може изгледати смешно, али магнетоскоп је у оно време био добродошао за снимање Титових говора, јер су шансе за грешку биле много мање – присећа се Филиповић, могло би се рећи исписник београдске телевизије. Она је основана 1958. године, а Чедо је у њу дошао годину дана касније и остао јој веран 41 годину, све до пензионисања.

Често се каже да „човек снује, а бог одређује". Међутим, наш саговорник ни у сновима није могао да замисли свој животни пут. Рођен је на Илији 1938. године, један од три сина Јове и Јованке.

– Био сам одличан ђак, па је стриц Нећо, који је живео у Београду, одлучио да ме поведе са собом на даље школовање. Сусрет са престоницом 28. августа 1953. године урезао ми се у сећање као да је био јуче. Поклопио се са потонућем брода „Ниш" на ушћу Саве у Дунав, када се утопило много људи. И не само по томе, тада сам први пут сео у такси – прича наш саговорник.

По завршеној Електротехничкој школи „Никола Тесла", одсек телекомуникације, Чедо се враћа у завичај, да одужи стипендију. Тако се десило да је био над-

Кадар

За четири деценије рада Чедо Филиповић је променио више камера на рамену. А колико је са њима километара прешао, не зна се. Зато истиче да сниматељ треба да буде физички и психички здрав, обучен, да воли свој посао, да има смисла и осећај за тимски рад.

За све године рада није му се десио пех да не успе снимак: – Сваки пут бих све преконтролисао, а било је мало и среће.

Једна од цака овог заната јесте дужина трајања кадра:

– О томе постоји теорија. Не сме да буде ни превише кратак, да не би иритирао гледаоце, нити дуг, да их смара. По томе се препознаје мајстор.

Са сином Бранком на аеродрому „Батајница" 1995.

Син Бранко, снаја Вања и унука Софија

И данас снима

Фото Анђелко Васиљевић

Тито и генерал Љубичић на Тари

И Слободан Милошевић пред његовим објективом

Музејско благо

За Музеј позоришне уметности у Београду Чедо Филиповић је снимио 24 позоришне представе које се чувају као музејско благо. Једна од њих је и „Радован III" са Зораном Радмиловићем у главној улози. Све ове представе снимане су само једном камером.

На позив Културно-просветне заједнице Београда, већ неколико година бележи камером доделу награда и признања као што су: Вукова награда, Златна значка, Златни беочуг, као и одликовања које уручује председник државе. А сам је носилац престижног – Ордена рада.

зорни орган када су постављани телефонски каблови са Пупиновим калемовима од Сарајева до Илиџе, први у бившој СФРЈ.

Овај снима своје

Војска је посебно поглавље и ту би Чедо имао шта да нам исприча, јер је из Бањалуке премештен у Титову гарду. Крај служења војног рока се поклопио са конкурсом ТВ Београда. Почео је да ради као видео-миксер 1960. године, када се цео програм емитовао „уживо". После осам година је прешао у одељење студијских магнетоскопа.

– У режији сам учио кадрирање, монтажу од искусних редитеља попут Соје Јовановић, Владе Петрића, Саве Мрмка, Бате Коњевића, Аце Ђорђевића, Равасина, Шотре и других, а највише од Радивоја Лоле Ђукића, радио сам 10 његових серија – примећује ТВ сниматељ за кога је судбоносна била 1970. година. У руке је добио атрактиван преносни магнетоскоп са електронском камером, који је представљао праву револуцију за снимање информативног програма. Са тим магнетоскопом је 1971. снимао и прославу тридесетогодишњице формирања Прве пролетерске бригаде у Рудом, којој је присуствовао и председник Јосип Броз Тито, а цео догађај је одмах емитован из Телевизије Сарајево. Пратио је Тита на многим путовањима, те истом камером забележио и тридесетогодишњицу десанта на Дрвар, отварање

OLAKŠAVAJU STANJE BOLNIH I UKOČENIH ZGLOBOVA
ESI
NO•DOL TABLETE Max
GLUKOZAMIN MSM KOMPLEKS
Povoljno utiče na pokretljivost zglobova
GLUKOZAMIN SULFAT
KONDROITIN SULFAT
MANGAN
MSM
ALOJA VERA
ĐAVOLJA KANDŽA
30 tableta
+
ESI
NO•DOL KREMA
Olakšava stanje BOLNIH I UKOČENIH ZGLOBOVA
100 ml
11500957-1
Zahvaljujući specifičnoj formuli, NO•DOL tablete i krema se preporučuju u slučaju bolova u zglobovima, oštećenja hrskavice i ukočenosti kod osteoartritisa.Preporučuju se i za ublažavanje bolova nakon treninga i sportskih povreda, kod različitih povreda tetiva, mišića i zglobova. Prisustvo Aloe Vere i Đavolje kandže obezbeđuje umirujuće i protivupalno dejstvo bez neželjenih efekata.
ESI
u apotekama
www.bgbitaliana.rs (011) 313 27 72 ESI Srbija

споменика на Козари, са њом је ишао у Хелсинки, 1975. године, на Конференцију европске безбедности, којој је присуствовало 35 државника из целе Европе.

Признаје да му је била част када је одређен да снима Тита, али је о тој деценији свога рада шкрт на речима: „Ја сам само добро обављао свој посао и други су људи пратили Тита", уз коментар да је председник СФРЈ био непосредан, да је умео да се нашали. Препричава се анегдота како је Чедо једном приликом окренуо камеру земљи и свету, снимао најважније догађаје из политике, културе, уметности, спорта... Испред објектива његове камере прошли су државници Брежњев, Чаушеску, Хонекер, Реза Пахлави, Мубарак, Арафат, Кастро, Индира Ганди, четворица америчких председника – Форд, Никсон, Картер, Реган, енглеска краљица... А стигао је да сними и Милошевића, Коштуницу, покојног премијера Ђинђића и многе уметнике.

Сећа се свега као да је било јуче:

Захваљујући камери и послу којим се бавио, снимио је Ермитраж, Бољши театар, Концертну дворану Чајковског, затим Лувр, Египатски музеј, Каирску оперу…

Године 1980. позван је у оперативну групу Евровизије на XIII Зимске олимпијске игре у Лејк Плесиду. Тада је снимао за потребе свих земаља Евровизије. Снимао је Балканске атлетске игре у Загребу 1973, Медитеранске игре у Сплиту 1979, Олимпијске игре у Сарајеву 1984. Заправо лакше би било на остале сниматеље и фото-репортере да би сликом дочарао важност догађаја, што је Тито одмах приметио и, на његову срећу, уз осмех прокоментарисао: „Види га, богати, овај снима своје!"

У тренуцима предака са децом из Гане

Снимање протокола, никад без одела и кравате

Увек пратио нове технологије

Први у Европи

Прелаз са филмских на електронске камере за снимање вести није била само обична замена једног уређаја другим, био је то почетак стварања новог аудиовизуелног језика.

„Чедо Филиповић је био не само један од првих ЕНГ (електронско прикупљање вести) сниматеља у Београду већ је био вероватно и први у Европи који се храбро упустио у рад са овом новом технологијом, док су други оклевали. Као и сви пионири у области аудиовизуелног стваралаштва, он је истовремено стварао нови језик и примењивао га у пракси", записао је професор Александар Луј Тодоровић, угледни стручњак за телекомуникације.

То је у тадашњој Југославији био дуго једини преносни уређај са којим је Филиповић, путујући по

Младима саветује да се школују јер теоријско знање пуно значи

– На првом београдском ФЕСТ-у у Дому синдиката 1971. гостовала је и Ђина Лолобриђида. Снимим је и покажем јој снимак, а њој драго јер Италијани још нису имали електронске камере.

Ко би заборавио сусрет са Ролингстонсима, Ширли Меклејн, Џејн Фондом, Ентони Квином, Реј Чарлсом или Кирк Дагласом. Међутим, наш саговорник истиче да после само неколико кадрова за сваки снимак зна „где је и када направљен". Као сликар који препознаје своје слике.

– Може бити да је тако због мојих припрема за снимање, концентрисања на кадар, попут ловца. рећи шта није забележио оком своје камере.

Јесте Филиповић камеру имао у малом прсту, али је после 18 година стажа на ТВ ипак решио да уз рад упише Факултет драмских уметности – одсек камера, и успешно га је завршио, за три и по године! – Па ми смо хтели да те зовемо да предајеш – рекли су му професори.

– Са камером сам имао праксу, али и данас младима саветујем да заврше факултет, јер теоријска поткованост пуно значи за посао – наглашава наш саговорник, додајући да воли да своје искуство и знање преноси младима. Држао

– Нисам желео да то ради, чак сам га и одговарао. Био је уписао Саобраћајни факултет, на ком је прекинуо студије и вратио се камери. Ради за Ројтерс – каже поносни отац.

Господственог изгледа и исто таквих манира не уклапа се у слику данашњих камермана: – Није се могло у фармерицама и патикама на Бели двор! А о томе какви су људи, с обзиром на то да их скоро пола века гледа кроз објектив, каже: – Као сатови: неки журе, неки касне, има их и покварених.

Камера је и данас на Чедином рамену, али уместо да снима естрадне звезде, а било је и тога, уметнике, научнике или политичаре, он се определио за Софију.

– Снимам за своју душу из задовољства најрадије и најчешће своју четворогодишњу унуку са којом супруга Аница и ја проводимо највише времена док су син и снаја Ирена на послу. Кад год бих супругу питао шта жели да јој донесем са пута, рекла ми је неку луткицу, и доносио сам. Сад су оне Софијине.

С. Берић